

temuč si jih tudi pri njih vladnicah ali učenicah prav po svojih željah in potrebah odbrati.

Verh vsega tega bi ta naprava, če bi ne bila posebno bogato osnovana, se zamogla tudi, kakor smo že od konca spomnili, po tem ko bi bila enkrat upeljana, sama obdržati in ohraniti. To bi se zgodilo, če bi se s pomočjo učenic in prizadevo učenk, po šegi gostivnic, kuha hrane ali jedil za ptuje, napravljala, in postavimo dvojno omizje ali dvojna gostija ustanovila, namreč: ena za bolj proste, druga posebita za bolj razločne, ali take, kateri bolj zbrane jedila žele. Ker bi se pri taki gostiji lahko previdnost in skerb imela, da bi vse dobro in čedno, in kar je mogoče, tudi dober kup napravljeno bilo, bi se število gostov, tako nižjih kakor višjih, gotovo kmalo množiti začelo. — Tako bi učenke priložnost dobile, se ne le v kuhi in postregi obilniše zuriti, temuč tudi napravo s svojo lastno prizadevo in pridnostjo obdržati ali v bolji stan pripraviti. — Sicer pa se samo po sebi zastopi, da bi se ta gostija, če bi bila morebiti naprava ali precej od konca ali pozneje obilniši obdarovana, lahko zmanjšala ali pa celo opustila.

Če vse dosedaj rečeno ob enem v spregled vzamemo, se nam zdi, da bi bila ta naprava ne le za revne posle in vès služivni stan, temuč tudi sploh za gospodarje in gospodinje, in po njih, za cele družine tako dobrotna, ljudoljubna in koristna, da skoro ne dvomimo, da kakor hitro bi bila ona v kakem mestu, zlasti pod vladijo milih sester, upeljana, bi kmalo tudi na drugih krajih, in na zadnje morebiti sploh posnemanje našla. *)

Če se torej najde med nami kak tak premožen in velikodušen dobrotnik, ali več njemu enakih, kateri bi bili v stanu in pripravljeni, to napravo v življenje upeljati in utrditi: naj prepričani bojo, da bi si ne mogli z nobeno še tako pobožno štiftengo ali oskerbo večjega zaslužnja pred Bogom in ljudmi pridobiti, kakor z uterjenjem te tolikanj ljudoljubne in blagra polne naprave; in da, ako se to z njih darljivostjo in gorečnostjo zgodi, se bodo za-nje dan na dan roke hvaležnih sirot proti nebu vzdigovale, k tronu Tistega, kateri je rekel: *Luk. 16, 9.* Storite si prijatle z goljufivim (ne pravim, ne resničnim) bogastvom, da, kadar obnemagate, vas uzamejo v večne prebivaljša (za vas nebesa sprosijo), — in kateri sodni dan poreče: *Mat. 25, 40.* Resnično vam povem, kar ste komu izmed mojih najmanjših bratov storili, to ste meni storili.

J. P. kor.

Gospodarske skušnje.

(Tiste, ki so letos „sibirski dežen“ ali „sibirski beršt“ — sibirisches Heilkraut — sejali), pa so obupali, da bode ž njim kaj, ker še ni iz zemlje pribodel, opominja zagrebški „Gosp. list“, da — kakor smo tudi mi pri prvem naznanilu te rastline povedali — sibirski dežen se še le v drugem letu prikaže, tedaj letos sejani še le prihodnje leto cvetel bode. Pri tej priliki dostavlja „Gosp. list“, da zatega voljo je najbolje ga sejati gosto na kako gredo, drugo leto pa ga presaditi na mesto, kjer ima ostati.

(Kako si more gospodar dobro molzno kravo zrediti?) Res je, da telica mora že po materi to lastnost na svet prinesiti, in da stari prigovor: „krava pri gobcu molze“ je še zmiraj veljaven. Al še nekaj je, kar pomaga, da se dobra molzna krava napravi. In to je, da se krava po prvem teletu, kolikor dolgo je mogoče, molze. Zakaj skušnje učé, da kadar je krava pervikrat

jenjala molsti, ravno tisti čas jenjuje tudi drugekrati. Če je namreč gospodar kravo po prvem teletu jenjal v 5. mesecu molsti, bo prišla tudi pri drugih teletih v tem času ob mleko. Naj se tedaj krave po prvem teletu molzejo saj do 9. mesca, če tudi celó malo mleka imajo, zraven pa naj se dobro kermijo (futrajo): to je gotov pomoček, si napraviti krave, ktere dolgo molzejo.

(Ali je bolje z beljakom ali ribjem klejem (Hausenblase) vino čistiti?) V „vinskih novicah“ „Weinzeitung“ od 28. februarja letošnjega leta se piše, da je beljak za vino čistiti bolji od ribjega kleja. — Gospod Mandel iz Köttingbruna pa pravi: Po mojih skušnjah je beljak za čistenje černih vin res neizrečeno dober; za bele pa ne tako, ker pri belih vinih ne gré čistenje z beljakom tako hitro od rok kakor pri černih, in ravno pri belih vinih se mi je čedni ribji klej dosti bolje obnesel. Zato priporočam beljak le za černe vina čistiti. Slabi duh, ki bi se ga znalo vino po čistenji nečednega ribjega kleja navzeti, se lahko odverne, ako se vino čisti s čednim ali čišenim ribjim klejem; če bi pa vino pri vsem tem dišalo, se mu duh odpravi, če se v drugo čedno posodo pretoči.

Živinozdravilska skušnja.

(Driska žebetom, teletom in drugi mladi živini se ozdravi, ako izvira iz skisanega želodeca), če se v rumenjak enega jajca tako dolgo krede sterže, dokler se iz obojega skupaj osvalk napravi, kateri se naenkrat bolnemu živinčetu noter dá. Če driska ne jenja, se dvakrat in trikrat to stori. Kreda poserka v želodecu kislino, ktera ga draži in drisko napravi, kar se spozná iz kislega smradú redkega blata, ki pogostoma od živinčeta pride. Se vé da je v tem tudi treba včasih klajo premeniti.

Naturoznanske reči.

Tudi miši na polji nam kažejo, kako potrebno je, da je gospodar v raznih rečéh podučen in da pozná naturo zlasti tistih žival, ki so mu v prid ali pa v škodo.

Poljska miš je silno plodna žival; ona ima od mesca majnika do kimovca vsacih 5 tednov po 12 mladih. Postavimo pa, da vsaka jih ima le 40 vsako poletje, in da so polovica njih one, in da vsaka izmed njih ima le po 8 mladih, tedaj morete 2 miši na leto 200 mladih zarediti, po katerih se v drugem letu 10 do 15,000 mladih miš zaredi, če jim je le zima po godu. Prof. Seunis v Hildesheimu še celó terdi, da se par miš v enem letu na 25,000 pomnoži.

Iz tega se vidi, koliko miš zatré tisti gospodar, kateri spomladi le eno miš pokončá. Ta silna rodovitnost pa mu tudi kaže, kako potrebno je njih pokončevanje. S poljskimi miši je skor tako kakor s kebre ali hrošci; — res je, da tudi s pridnim pokončevanjem ne moremo tem škodljivcom popolnoma v okom priti, — al bolje je vendar, če nam jih le 1000 škodo dela kakor če jih je 10,000 ali 20,000. 1 tat nam manj vzame kakor če jih pride 10. Ta rajtenga je pač lahka, pa vsi tisti naši gospodarji je ne zapopadejo, kateri pravijo: kaj pomaga kebre loviti ali miši pokončevati, saj ni moč vsem kos biti!

Star biti pa vendar mlad ostati — kako to?

Nobeden ni rad star; vendar jih je malo, kateri si kaj prizadevajo za to, da bi mladi ostali. Sploh se tudi misli, da to celó ni mogoče. Da je pa ta misel napak misel, nas skušnja učí: pogledjmo le take starčke, ki so celi čas svojega življenja v vseh rečéh zmerno živeli, — kako krepki, nagli, zdravi in veseli so še! Al kako malo je takih ljudi, kateri ob pravem času mislijo na to. Dokler človek starosti ne čuti, dokler so mu noge lahke, glava bistra, želodec priden, — se ne enkrat ne spomni, da

*) Še le po tem, ko je bilo to pisanje sklenjeno, smo slišali, da se najdejo že na nekterih krajih, kakor na Dunaji itd. nekakošne oskerbe za posle. Kolikanj pa da so one le-ti zgorej priporočevani napravi enake ali morebiti bolje, se bo lahko zvedilo, kakor hitro se pokaže kako upanje, da bi se ta naprava tudi pri nas ustanoviti zamogla. Pis.